

Ekoloji

14, 56, 23-25
2005

Karataş Gölü (Burdur) ve Çevresinin Balık, Amfibi ve Sürüngen Faunası

İsmail KIR

Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü,
32260, ISPARTA

Özet

Bu çalışmada, Ekim-2002 ile Mayıs 2004 tarihleri arasında Karataş Gölü'nün balık, amfibi ve sürüngen faunası incelenmiştir. Araştırma alanında ele alınan canlı gruplarına göre 9 familyaya ait toplam 15 tür tespit edilmiştir. Tür zenginliği itibarıyla; balıklardan 4, amfibilerden 2 ve sürüngenlerden 9 tür belirlenerek liste halinde verilmiştir. Bildirilen amfibi ve sürüngen türleri ile balıklardan *Carassius carassius* türü araştırma bölgesi için ilk kayıtları oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Amfibi, balık, fauna, Karataş Gölü, sürüngen.*

Fish, Amphibian and Reptile Fauna of Karatas Lake (Burdur) and Its Surrounding

Abstract

In this study, the fish, amphibian and reptile fauna of Karatas Lake were investigated between October-2002 and May 2004. In the research area, totally 15 species belong to 9 families from the studied groups were determined. According to the species richness; 4 fish, 2 amphibians and 9 reptiles were determined and given as a list. All of the frog and reptil species and one fish species, *Carassius carassius*, are reported for the first time from the research area.

Keywords: *Amphibia, fauna, fish, Karatas Lake, reptiles.*

GİRİŞ

Canlıların yaşaması ve neslini devam ettirebilmesi birinci derecede suya bağlıdır. Bu nedenle ülkemizdeki sulak alanların korunması ve bu alanlardaki biyolojik zenginliğe sahip çıkılması gerekmektedir. Göller bölgesi Türkiye'nin en önemli sulak alanlarından biri olup bu alan içerisinde irili ufaklı pek çok göl bulunmaktadır. Bu göllerden biri olan Karataş Gölü, Burdur il sınırı içinde Tefenni Ovası'nın kuzeydoğusunda 37°23'K-29°58'D koordinatlarında yer alır. Gölün alanı 800 ha, rakımı 1050 m en derin yeri ise 2 m'dir. Batı tarafı daha yoğun olmak üzere kısmen sazlıklarla çevrilidir. Özellikle kış aylarında kuş popülasyonlarını barındırması sebebiyle önemli kuş alanları listesinde yer almaktadır (Yarar ve Magnin 1997).

Alan 1995 yılında Yaban Hayatı Koruma Statüsüne alınmıştır. Gölde ticari ve sportif amaçlı balıkçılık yapılmaktadır. Karataş Gölü'ndeki yaklaşık 65 hm³ su, kuzey ve güneyinden alınarak, 6600 ha'lık tarım alanının sulanmasında kullanılmaktadır. Göl çevresinde yer alan sazlıklar, yöre halkı tarafından çeşitli amaçlar için kullanılmaktadır (Yarar ve Magnin 1997).

Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlayan ülkemiz, değişik iklim ve bitki örtüsüne bağlı olarak hem balık hemde herpetofauna bakımından oldukça zengindir. Türkiye'nin balık faunası Geldiay ve

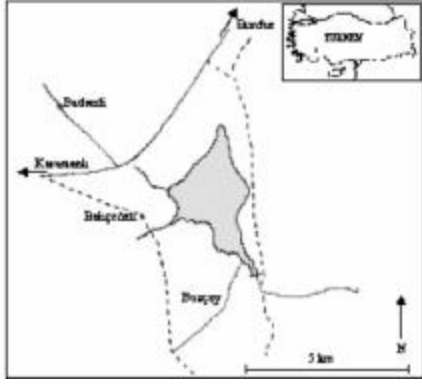
Balık (1996), kurbağa faunası Başoğlu ve Özeti (1973), Özeti ve Yılmaz (1994) ve sürüngen faunası da Baran ve Atatür (1998) tarafından belirlenmiştir. Yurdumuzun kurbağa ve sürüngenleri hakkında yapılan çalışmaları bir liste halinde veren Baran (1986)'a göre, gerek yerli gerekse yabancı araştırmacılar daha çok çeşitli bölgelerden toplanan örnekleri ya tek tür halinde ya da farklı bölgelere ait türleri birbirleriyle karşılaştırmak suretiyle değerlendirmişlerdir. Son yıllarda ise, belli bir bölgenin veya alanın herpetofaunasını tespit etmeye yönelik çalışmalar artmıştır (Tok 1995, Kır ve ark. 2003).

Batı Toroslar bölgesi; Batı Anadolu, İç Anadolu ve Orta Toroslar arasında hem coğrafik hem de iklimsel bakımdan geçit teşkil etmesiyle incelenmiş (Öz ve ark. 1998) ancak bu bölgeye yakın olan Karataş Gölü ve çevresi incelenmemiştir. Dolayısıyla çalışmamızda Karataş Gölü'nde yaşayan balık türlerinin ve göl çevresinde herpetofaunayı oluşturan türlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Ekim 2002-Mayıs 2004 tarihleri arasında aylık periyotlarla yapılan bu çalışmada, araştırma materyalini Karataş Gölü (Şekil 1)'nde yaşayan balıklar ile etrafındaki kurbağalar ve sürüngenler oluşturmaktadır.

Göldeki balıklar; değişik göz açıklığındaki (12x12, 18x18, 25x25, 30x30) ağlarla ve elektro şok

Şekil 1. Karataş Gölü'nün coğrafik konumu.

aleti ile yakalanmış ve %70'lik alkol içerisinde alınmıştır. Tür teşhisleri; Balık ve Ustaoglu (1992), Geldiay ve Balık (1996)'a göre yapılmıştır.

Herpetofaunayı oluşturan kurbağa ve sürüngenlerin yakalanmasında tahta pensler, atrap ve eldiven kullanılmıştır. Örnekler %5'lik formol ile tespit edilip %70'lik alkol içerisinde muhafaza edilmiştir. Kurbağaların teşhisi; Özeti ve Yılmaz (1994), Baran ve Atatür (1998); sürüngenlerin teşhisi ise Başoğlu ve Baran (1980), Baran ve Atatür (1998)'e göre yapılmıştır.

BULGULAR

Karataş Gölü ve çevresinde gerçekleştirilen bu çalışmada tespit edilen balık, kurbağa ve sürüngen türlerinin listesi ile Türkçe isimleri aşağıda verilmiştir.

- Osteichthyes (Kemikli Balıklar)
- Familiya: Cyprinidae
- Cyprinus carpio* Linnaeus, 1758 -Sazan
- Carassius carassius* Linnaeus, 1758 -Havuz balığı
- Scardinius erythrophthalmus* Linnaeus, 1758 -Kızılkanat
- Familiya: Percidae
- Stizostedion lucioperca* (Linnaeus, 1758) -Sudak
- Amphibia (İki Yaşamlılar)
- Familiya: Bufonidae
- Bufo viridis* Laurenti, 1768 -Gece kurbağası
- Familiya: Ranidae
- Rana ridibunda* Pallas, 1771 -Ova kurbağası
- Reptilia (Sürüngenler)
- Familiya: Emydidae
- Mauremys caspica* (Gmelin 1774) -Çizgili kaplumbağa
- Familiya: Testudinidae
- Testudo graeca* Linnaeus, 1758 -Tosbağa
- Familiya: Agamidae
- Laudakia stellio* (Linnaeus, 1758) -Dikenli keler
- Familiya: Lacertidae
- Lacerta danfordi* (Günther), 1876 -Toros kertenkelesi

Ophisops elegans Menetries, 1832 -Tarla kertenkelesi

Familiya: Colubridae

Coluber jugularis Linnaeus, 1758 -Karayılan

Coluber caspius Gmelin, 1789 -Hazer yılanı

Natrix natrix (Linnaeus, 1758) -Yarı sucul yılan

Natrix tessellata (Laurenti, 1768) -Su yılanı

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma sonucunda Karataş Gölü'nde; balıklardan 2 familyaya ait 4 tür, göl çevresinde ise kurbağalardan 2 familyaya ait 2 tür, sürüngenlerden 5 familyaya ait 9 tür tespit edilmiştir. Balıklardan Cyprinidae familyasına ait *C. carassius* türünün bugüne kadar gölde kaydı geçmemektedir (Geldiay ve Balık 1996). Bu türün amatör balıkçılar tarafından göle atıldığı sanılmakta olup yoğunluğu oldukça azdır. Gölde belirlenen diğer balık türlerinin daha önceden kaydı geçmektedir (Geldiay ve Balık 1996). Bu balıkların da kaçak balıkçılık nedeniyle göldeki yoğunlukları oldukça azalmıştır.

Kurbağalardan; Ranidae ve Bufonidae familyalarına ait birer tür belirlenmiştir. Bu türlerden *R. ridibunda* gölde yoğun olarak bulunurken *B. viridis* türü göl çevresinde çok az sayıda tespit edilmiştir.

Sürüngenlerden beş familyaya ait dokuz tür belirlenmiştir. Bu türlerden *T. graeca* ve *C. jugularis* göl çevresinde nadir olarak gözlenirken, *C. caspius* ve *O. elegans* türleri yoğun olarak görülmüştür.

Çalışmamızda tespit edilen tüm türler daha önce ülkemizin farklı bölgelerinden bildirilmiştir (Baran ve Atatür 1998). Bu çalışma, Karataş Gölü'nün balıkları ile çevresinin herpetofaunasını belirlemek amacıyla yapılan ilk çalışma olduğu için belirtilen kurbağa ve sürüngen türleri ile balıklardan *C. carassius* türü bölge için yeni kayıttır.

Karataş Gölü ve çevresi hem tür zenginliği hemde estetik güzelliği bakımından korunması gerekli sulak alanlar içinde yer almaktadır. Ancak yöre halkı tarafından göl çevresinde tarım yapılmakta ve tarımda kullanılan kimyasal ilaçlar ve gübreler zamanla göl suyuna karışmaktadır. Bu karışım gölün su kalitesini her geçen gün bozarak, göl içinde yer yer su bitkilerinin aşırı miktarda çoğalmasına ve biyolojik kirliliğe yol açabileceği gibi göl çevresindeki herpetofauna üzerinde de doğrudan etkili olarak onların ölümüne neden olabilecektir. Bu nedenle Yaban Hayatı Koruma statüsündeki göl ve çevresinin biyolojik zenginliği ve yaban hayatının özenle korunması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Balık S, Ustaoglu MR (1992) Türkiye Tatlısu Balıklarının Tanımlama Esasları. Ege Üniv. Fen Fak., Kitaplar Serisi No: 97, İzmir.
- Baran İ (1986) Bibliographie der Amphibien und Reptilien der Türkei. Zoologische Bibliographie der Türkei Pisces, Amphibia, Reptilia. Max Kasperek Verlag Heidelberg 79-118.
- Baran İ, Atatür MK (1998) Türkiye Herpetofaunası (Kurbağa ve Sürüngenler). T.C. Çevre Bakanlığı Yay., Ankara.
- Başoğlu M, Baran İ (1980) Türkiye Sürüngenleri. Kısım II (Yılanlar). Ege Üniv. Fen Fak. Kitaplar Ser., No: 81, İzmir.
- Başoğlu M, Özeti N (1973) Türkiye Amphibileri. Ege Üniv. Fen Fak. Kitaplar Ser. No: 50, İzmir.
- Geldiay R, Balık S (1996) Türkiye Tatlısu Balıkları. Ege Üniv. Su Ürünleri Fak. Yay. No: 46 (II. Baskı), İzmir.
- Kır İ, Tekin-Özan S, Ayvaz Y (2003) Kovada Çayı Arboretumu'nun (Eğirdir-Isparta) Balık, Kurbağa ve Sürüngen Faunası. Süleyman Demirel Üniv. Fen Bil. Enst. Derg 7, 3, 15-17.
- Öz M, Kumlutaş Y, Durmuş H, Türkozan O, Düşen S, Tunç M (1998) Batı Toroslar'ın Herpetofaunası. In: XIV. Ulusal Biyoloji Kongresi, 7-10 Eylül 1998, Samsun, 3, 158-168.
- Özeti N, Yılmaz İ (1994) Türkiye Amphibileri. Ege Üniv. Fen Fak. Kitaplar Ser. No: 151, İzmir.
- Tok CV (1995) Reşadiye (Datça) Yarımadasının Herpetofaunası. Tr. J. of Zoology 19, 119-122.
- Yarar M, Magnin G (1997) Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları. Doğal Hayatı Koruma Derneği Yay., İstanbul.